

Evgheni Cearușin

MUSTĂTEL, TOMUȚ ȘI COTOFANA

EDITURA RADUGA, MOSCOVA — EDITURA ION CREANGA, BUCUREȘTI

„Anii copilăriei i-am petrecut printre sălbăticiuni și animale de casă... Pictor și scriitor am devenit datorită copilăriei, deoarece toate impresiile culese atunci au rămas pentru mine, pînă-n ziua de azi, cele mai puternice, mai interesante și mai minunate din cîte am avut". Așa scria despre sine Evgheni Cearușin, cunoscut artist al U.R.S.S., autor a numeroase cărți pentru copii, om de mare suflet și cu mult farmec personal. Animalele și păsările sale sălbatice au lăsat o urmă de neșters în inimile copiilor. Desenele lui Evgheni Cearușin sînt cunoscute, foarte îndrăgite și dorite tot mai mult de ei.

Eroii cărții sale „Mustățel, Tomuț și coșofana” au trăit pe lîngă casa lui Evgheni Cearușin. Veselul și istețul cățel Tomuț, preferatul său, este prietenul de joacă și distracții al lui Nikita, fiul scriitorului. Dolofanul Mustățel, un pisoi din cale afară de curios și de nostim, o pătește de la păsări tocmai datorită excesului său de curiozitate. Se mai vorbește în carte despre doi ursuleți zburdalnici, meșteri în tot felul de pozne, despre un pui de vulpe, despre o coșofană și despre sălbăticiuni amuzante.

EDITURA RADUGA, MOSCOVA — EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI

Evgheni Cearușin

MUSTĂȚEL, TOMUȚ ȘI COTOFANA

Ilustrațiile autorului
În românește de Mihail Calmâcu

Titlul lucrării originale:

Е. Чарушин

ТЮПА, ТОМКА И СОРОКА

Москва

«Детская литература»

1966

© Traducere de Editura Ion Creangă, București, 1984

© Ilustrații de Editura Raduga, Moscova, 1984

Lector Ecaterina Șismanian

Tipărit în U.R.S.S.

DE CE L-AU PORECLIT PE MUSTĂȚEL... MUSTĂȚEL

Cînd se miră de ceva sau vede ce n-a mai văzut încă, adică lucruri care-i stîrnesc interesul, Mustățel strîmbă din botișor și mustăcește supărat: sfîrr-sfîrr...

De s-a mișcat firul ierbii în vînt, de s-a nălțat un fluture, de-a trecut în zbor o păsărică, Mustățel pornește tîrîș: sfîrr-sfîrr... Păzea, vezi bine, acuși pun gheara pe tine! Apoi te pap, drăguță! Te joc în lăbuțe!...

Tot mustăcind el așa pe sub mustață, l-au poreclit Mustățel.

Iată, aude Mustăţel un fluierat subţire-subţirel pe-aproape.
Printre tufele de agriş, unde-i desimea mai mare, câteva pitulici cenuşii
vînează sprintene musculiţe şi gîze, topăind în căutarea lor.

Mustăţel se face una cu pămîntul, se tirăşte. Acum nu mai face nici
„sfîr“, ca să nu le sperie. Tiptil-tiptil se apropie şi, cînd mi se repede odată,
haţ! cu gheruţele, numai că în gheruţe... nimic.

E prea mic Mustăţel pentru o treabă ca asta.

Îi mai trebuie niţică învăţătură şi multă-multă îndeminare.

MAMA CREDE CĂ MUSTĂȚEL E ÎNCĂ MIC

Mustățel a mâncat bătaie. Mustățica, mama lui Mustățel, i-a tras o chelfăneală zdravă, fiindcă nu-i mai pasă de el.

Ea așteaptă cu nerăbdare să aibă alți pisoiași.

Le-a și găsit un culcuș de toată frumusețea, într-un paner. În el își va alăpta sugarii, le va cînta, torcînd, cîntece de leagăn.

Acum, lui Mustățel îi e frică de ea. Nici că se apropie de paner. O papară i-a fost de ajuns, nu mai vrea alta.

Pisicile au un obicei: pe noii sugari îi alăptează cu drag, pe pisoii mai măricei îi gonesc de lângă ele. Numai că Mustățica n-a avut parte de noii pisoii, i-au fost luați.

De aceea umblă neliniștită de colo-colo, îi caută, îi cheamă.
Are lapte destul, dar n-are cui să-l mai dea.

Așa încît, tot căutîndu-și pisoii, Mustățica a dat cu ochii de Mustățel. Numai că acesta, după cum am arătat, se cam ferea de ea.

Ei însă i se năzări că Mustățel este unul din pisoiașii pierduți.

Tare se mai bucură Mustățica. Pe loc prinse a toarce, a-l îmbia pe Mustățel să dea iama la lăptic, să se bucure de dezmierdările mamei.

Dar el nu se lăsa ademenit cu una, cu două.

„De așa dezmierdări, își zicea peșemne în gînd, mulțam frumos!”

Iar Mustățica!

„Vin la mama, să-ți dea lăptic!” și se lungi pe-o parte.

Vai, lăpticul e cald, și ce bun e la gust! Mustățel se linge pe botic. Deși e înțărcat demult, n-a uitat gustul laptelui.

Pînă la urmă, Mustățica l-a convins.

Și a supt Mustățel pe săturate, pînă l-a prins somnul.

După care, începură alte minunății.

Socotindu-l tot bebeluș, Mustățica îl răsturnă pe spate și prinse a-l spăla cu limba, a-i face toaleta.

Mirat, Mustățel deschise ochii: ce o fi vrînd de la el, că doar poate și singur să facă treaba asta!

Dădu să plece. Mustățica cercă să-l înduplece:

„Nu pleca, stai cu mama. Ești încă mic și nepriceput, ai să te rătăcești.”

Și se apucă să-i toarcă un cîntecel de leagăn, numai că în curînd adormi chiar ea.

Mustățel se strecură ușurel din paner și se apucă de alte treburi. Ba una, ba alta.

Ici se luă după un fluturaș, mai colea dădu tîrcoale unui vrăbiov.

De cum se trezi, Mustățica se și întrebă pe unde o fi Mustățel. Ieși fuguța în curte, mieună după dînsul.

În vremea asta Mustățel se cățăraser pe acoperiș și pornise iar, tîrîș-pitiș, după o păsărică, să o bage-n sperieți.

De jos, Mustățica strigă, speriată și ea:

„Păzea să nu cazi! Vin' la mama!”

Ți-ai găsit, Mustățel să dea ascultare.

Atunci Mustățica se cățără după el, îl înhăță de ceafă și haida de pe acoperiș, cu odorul în dinți. Geaba se zbătea Mustățel și dădea din lăbuțe, cum că nu-i place să fie tratat astfel.

Fiindcă Mustățica nu pricepea deloc că Mustățel nu mai este de mult un sugar.

DE CE MUSTĂTEL NU MAI VÎNEAZĂ PĂSĂRI

Nu departe de Mustățel șade un vrăbii și tot zice întruna:

„Cip-cirip!

Cip-cirip!”

Mustățel pornește tiriș: sfirr-sfirr... Păzea, vezi bine, acuși pun gheara pe tine! Apoi te pap, drăguță! Te joc în lăbuțe!

Numai că vrăbiiul l-a și simțit și a dat glas numaidecât, spre știința tuturor vrăbiilor:

„Cirip! Cirip! Am zărit un tilhar de drumul mare! Ia uitați-vă unde se ascunde! Ia uitați-vă!”

De unde de neunde, apărură puzderie de vrăbii și, sfîrîind din aripioare, se așezară care prin tufăriș, care de-a dreptul pe cărare, în fața lui Mustățel.

Și prinseră toate a-l ocări:

„Cip-cirip!

Cip-cirip!”

Lărmuiesc, ciripesc, fac un tărăboi de te cuprinde spaima.

S-a speriat și Mustățel — o asemenea întîmpinare încă n-a mai po-
menit — și a dat bir cu fugiții.

Iar vrăbiile lărmuiesc în urma-lui încă multă vreme.

Își povestesc, pesemne, una alteia toată întâmplarea: cum l-au văzut pe Mustățel venind tiriș spre stol, cum era gata-gata să pună gheara pe ele și să le mănînce. Apoi, cît de viteze au fost ele, vrăbiile, că au știut să-l pună pe fugă.

„Vinătoare cu ghinion, asta-il! gîndește Mustățel. Să nu-ți pice nimic în gheruț!”

Acum, Mustățel s-a cățarat într-un copac, s-a ascuns în frunzișul lui și pîndește.

Iată însă că nu vînătorul descoperi vînatul, ci vînatul pe vînător.

Căci, stînd așa la pîndă, Mustățel băgă de seamă că nu-i singur în copac, că este cercetat cu luare-aminte de niște păsări ciudate, ce nu seamănă nici cu pitulicile pitice, nici cu gălăgioasele vrăbiuțe, și că aceste păsări sînt aproape cît el de mari. De bună seamă că erau niște mierle în căutarea unui locșor mai potrivit pentru cuib, care priveau mirate la strania vietate cu blăniță și mustăți.

Tare se mai bucură Mustățel la vederea lor!

„Ia te uită! Ce păsări ciudate! Din ce neam or fi?” Și-o pornește tîriș: sfîrr-sfîrr... Păzea, vezi bine, acuși pun gheara pe tine! Apoi te pap, draguță! Te joc în lăbuțe!

Numai că Mustățel nu prea știa pe care pasăre să pună gheara mai întii.

O mierlă ședea în spatele lui, cealalta în față, mai aproape de dînsul.

Așa că începu să se sucească nehotărit, să se uite cînd la una, cînd la cealaltă. *v m*

Și deodată, tocmai cînd se întoarse cu coada spre mierla din spate, cea din față mi se repede de sus asupra lui și pac! cu clonțul în frunte.

Lui Mustățel i se opri răsufllarea.

Ce-a fost asta, ce s-a-ntîmplat?

Pricepu că a fost amarnic jignit, că pasărea l-a pocnit cu clonțul.

Și atunci — tule-o! Sări din copac în iarbă, iar de aici, cît îl țineau picioarele, să se ascundă undeva.

Astăzi, cînd Mustățel dă de cîte o zburătoare, se face că n-o vede.

Iată de ce nu mai vînează păsări.

COTOFANA

De cum zărește pe careva, coțofana cirii.

De află ceva nelalocul lui ori mai altminteri așezat — hop! că-i prin preajmă și ea.

De-a pus ochii pe un cuib străin — cioca-cioca, a și spart ouăle ori a înghițit puii abia ieșiți din găoace.

Până și sălbăticiunilor pădurii o întâlnire cu coțofana nu le suride deloc. Din pricina ei nu se pot ascunde de dușmani. Turuie din plisc și dă în vileag în toată pădurea cine și unde s-a ascuns. Numai ce-o auzi:

„Te văd!

Te văd!

Ia uitați-vă unde s-a pitit cutare!”

Așa că sălbăticiunile fug din calea ei. Dar nici coțofana nu le slăbește din urmă. Unde sînt ele, acolo-i și ea.

De-a ieșit sălbăticiunea în cîmp, coțofana se rotește în jurul ei și tot dă din plisc:

„Te văd!

Te văd!

Geaba fugi — că nu te las

Și-ți iau prada de sub nas!”

Poftim, asta-i coțofana.

A ieșit în poiană o găină sălbatică, sau gotcă cum i se mai spune, cu cîrdul de puișori după ea. Strașnic îi mai păzește.

Puișorii scurmă, caută de mincare. Sînt încă mici, nu pot zbura.

Oricine le poate face rău, dacă-i ceva mai mare.

Coțofana-hoața a și ochit prada. Mai întii s-a ascuns, apoi a prins a țopăi spre cîrd, mai aproape, mai aproape...

Vrea să ia o gustare.

„Clonc! Clonc! se alarmează gotca. Dușmanul e pe-aproape!”

Se uită coțofana — ia puii de unde nu-s. Parcă au intrat cu toții în pământ!

Pe cine să pună gheara?

Cum rămîne cu gustarea?

S-a supărat coțofana:

„Cîr! Cîr! Nu-i frumos,

M-am ales doar cu ponos...”

Căci îndată gotca sări asupra ei și o puse pe fugă.

Rușinoasă fugă.

Gotca se întoarse la ai săi
și cloncăni iar:

„Clonc!

Clonc!

Dușmanul e departe!”

Îndată au apărut și puișorii.
Veneau din toate părțile: care

de sub un con de brad, care
de după o crenguță uscată, care
dintr-o gropiță, care de după o
moviliță. Iar de după un buș-
tean mai mare, grosul cîrdului
ieși pe cărare.

Scăpînd coțofana de gotcă, se apucă să-și curețe clonțul. Apoi iar își rotește privirea în toate părțile, ciulind urechea. N-o apare careva? Nu i-o pica ceva la masă? Din furtișag, de bună seamă, de la alții.

În poiană mormăie o ursoaică. E nemulțumită că ursuleții n-o ascultă. Se țin de giumbușlucuri. Unul pleoscăie cu labele într-o băltoacă — îi place să vadă stropii sărind. Celălalt s-a cățarat într-un călin și se dă huța pe o creangă.

Coțofana a și apărut în preajma lor:

„Vă văd!

Vă văd!

Ce faceți aici?”

Ursoaica a amuțit, nu mai mormăie. Ursuleții, deși încă mici și prostuți, au înțeles: cit a mormăit și a mirlit mama la ei — nu erau dușmani pe aproape, se puteau zbgui în voie. Dacă a tăcut acum — trebuie să se ascundă reperor, că nu-i de glumă.

Așadar, țuști! din băltoacă unul, hop! din călin celălalt și — galop! amîndoi în desiș pînă o trece primejdia. Șezură acolo pînă cînd coțofana îi lăsă în bună pace.

Într-o altă poiană o lupoaică a adus demincare puilor.

Fiecare a înșăcat prada, o trage spre el.

Mîrlie unii la alții, își arată colții.

Iar coțofana, de sus, cit o ține pliscul:

„Vă văd!

Vă văd, să știți!

Lăsați prada și fugiți!”

Și lupșorii — care-ncotro, cu coada-ntre picioare.

Lupoica însă nici gînd să dea ascultare îndemnului; ea nu fuge. Coțofana se rotește deasupra ei, cîrlie, nu știe că lupoica într-adins nu se ascunde de ea, că vrea doar s-o îndepărteze de pui.

Între timp aceștia s-au întors la pradă, s-au îndestulat și nici un oscior coțofenei nu i-au lăsat.

Ceva mai încolo un ris se strecoară spre un cîrd de potîrnichi. Ele ciugulesc fără grijă, nu știu de primejdie.

Iată și coțofana. E curioasă să știe ce ciugulesc găinușele acestea. Dar aude un foșnet în desiș.

Într-o clipă coțofana e în vârful unui brad. De acolo vede că spre cîrdul de potîrnichi se strecoară o fiară:

„Te văd!

Te văd, negreșit!

Ia uitați-vă unde s-a pitit!”

Potîrnichile au auzit-o și — sfîrr! din aripi, ca la comandă. Geaba a sărit risul, că n-a mai apucat nimic.

Un dulău a dibuit urmele unor capre sălbatice. E flămînd, vrea să le găsească și să le dea gata.

Dar coțofana e acolo, a și dat strigarea:

„Iată-l, păzea!

Fugiți că-i colea!”

Caprele au auzit-o și — pe-aici li-i drumul! S-a luat după ele dulăul, dar cearcă de le mai ajunge acum!

Și tot așa pîndește și trage cu urechea coțofana, doar-doar o pica ceva și în clonțul ei.

PUFUȘOR ȘI PĂSĂRELELE

Pisicilor le place să vineze. O păsărică, colea, li-i tocmai pe plac. Pufușor al nostru nu se abate nici el de la această regulă, numai că el nu obișnuiește să vineze acasă. Acasă el nu se atinge de nici o vietate. Într-o zi cineva mi-a adus într-o colivie mică niște păsări cîntătoare — sticleți, canari.

„Oare unde să le țin, m-am gîndit, ce să fac cu ele?”

Să le pun în libertate, nu se poate — afară e viscol și ger. Să le țin înghesuite în colivie, iar nu mă rabdă inima.”

Atunci am așezat un brăduț în colțul odăii, am acoperit mobila cu niște ziare, ca să nu o murdărească, și am deschis colivia...

„Faceți ce poftiți, le-am zis, numai să mă lăsați să lucrez.”

Sticleții și canarii și-au luat zborul din colivie și s-au dus drept în brăduț.

Au început să-și facă de lucru prin crengile lui, să cînte. Tare le mai place!
A intrat și Pufușor în odaie, s-a uitat cu mare interes la păsărele.
„Hait, mi-am zis, trebuie să pun mina pe Pufușor și să-l scot afară.
Altminteri va începe vinătoarea.“

Dar — să vezi și să nu crezi — nu păsărelele îl interesau pe Pufușor, ci
bradul. Il mirosi cu luare-aminte, la păsărele nici că se uită.

Sticleții și canarii s-au cam înfricoșat de Pufușor. Se țin la distanță, se
feresc de el.

Cît despre Pufușor, parcă nici nu-i vede. S-a întins leneș lângă brăduț, să
doarmă.

Totuși, pentru mai multă siguranță, l-am scos pe Pufușor din odaie.

„S-o fi prefăcînd, mi-am zis, acuși pune gheara pe vreo păsărică.“

De atunci a trecut o bucată de vreme. Păsărelele s-au apucat să-și
construiască cuiburi. Căutau puf prin casă, destrămau cîrpe pentru ață și
scame.

Pufușor venea în vizită la ele. Nici sticleții, nici canarii nu se mai temeau
de el. De ce să se teamă, dacă nu le făcea nici un rău?

Pînă la urmă au prins atîta curaj încît au început să smulgă pentru
cuiburile lor puf chiar din blănița lui Pufușor.

Pufușor dormea, iar păsărelele îl ciuguleau.

PUII DE VULPE

Un prieten al meu ținea în casă doi pui de vulpe.

Erau niște pui tare sprinteni și neastîmpărați.

Ziua dormeau amîndoi sub pat, iar noaptea ieșeau de acolo și se apucau să se zbenguie prin odaie și să facă un tărăboi, maică-măiculiță! cît era noptica de lungă.

Pînă acolo ajungeau cu zburdălnicia lor, încît săreau pe pieptul amicului meu adormit, de parcă era un buștean, pînă cînd acesta se trezea și-i puneau pe fugă.

Amîndoi puii de vulpe erau adevărați acrobați.

Cît ai zice „unul!” se și cățarau pe perdeaua ferestrei, pînă la galerie.

Cînd ai zis „doi!” îi și vedeai pe dulap.

De pe dulap săreau pe scrin sau pe altceva. Iată, acum unul l-a înșăcat de ceafă pe celălalt și mătură cu el dușumeaua.

Într-o zi s-a întors vînătorul acasă de la treburile lui. Puii de vulpe — nicăieri. Începu să-i caute...

Pe dulap — nimic.

Dădu scrinul la o parte — nici acolo, nimic.

Nici sub scaune.

Nici sub pat.

Deodată, prietenul meu se frecă la ochi — ce-o fi asta? Una din cizmele lui de vînătoare, care stătea într-un ungher, prinse a se mișca. Se bălăbăni într-o parte, în alta, căzu...

Apoi reveni și... o luă din loc. Sărea, se dădea tumba, iar cădea și se ridica.

Ia te uită minunăție!

Acum cizma ajunsese în dreptul vînătorului.

Acesta se uită bine la năzdrăvana de cizmă și văzu o coadă pufoasă ieșind dinlăuntru ei. Apucă coada cu mîna și-l trase afară pe unul din puii de vulpe. Apoi scutură cizma și din ea sări pe dușumea celălalt pui, care sezuze mai la fund.

Curat saltimbanci!

TOMUȚ

Am văzut la prietenul meu o cățelușă de vânătoare.

Era o cățelușă de toată frumusețea: urechile lungi, coada scurtă.

Prietenul meu, vânătorul, îmi povesti cit de deșteaptă este ea, cum îl ajută la vânătoare, cit de cuminte și de curată este...

Avea de la ea, îmi spuse, cițiva căței.

Mă pofti să-i văd. Am acceptat bucuros.

„Care dintre cățelei aceștia, m-am întrebat văzindu-i, ar putea să-mi fie de folos la vânătoare? Cum să aflu care-i mai isteț și care-i nepotrivit pentru treaba asta?”

Mă uit la unul din căței. Mănincă și doarme mult, mi se spune. Are să iasă din el un leneș, știut lucru.

Mă uit la altul. Acesta e un cățel rău. Mîrîie din te miri ce și se ia la bătaie cu toți ceilalți. Nu-l iau nici pe el. Asemenea năravuri nu-mi plac.

Mă uit la al treilea. E și mai nepotrivit, cred. Se dă și el la ceilalți, dar nu ca să se bată, ci ca să-i lingă. O să fie un lingușitor și un moliu. Or să-i ia alții vinatul din gură.

La această vîrstă căteilor le cresc dinții și îi mănîncă gingiile, din care cauză le place să roadă cîte ceva. Unul din ei tocmai rodea o bucățică de lemn. I-am luat lemnul și l-am ascuns. O să-l găsească oare?

Cățelul începu să caute. Mai întîi îi mirosi pe frații săi. Nu cumva unul din ei i-a luat jucăria? Nu găsi la ei nimic. Leneșul dormea, cățelul cel rău miriia supărat, lingușitorul îl lingea pe acesta din urmă ca să-l îmbune.

Porni să adulmece aiurea și în curînd se îndreptă fără greș spre ascunzătoarea în care pusesem bucățica de lemn.

Eram bucuros.

„Asta, mi-am zis, o să iasă un vîntor pe cînte. N-o să-i scape vîntul.“

L-am botezat Tomuț și m-am apucat să-l dresiez. Strașnic ajutor la vîntoare am căpătat!

CUM A ÎNVĂȚAT TOMUȚ SĂ ÎNOATE

Într-o zi ne-am dus la plimbare și l-am luat pe Tomuț cu noi.

L-am purtat într-o servietă, ca să nu obosească prea tare.

Cînd am ajuns pe malul lacului, ne-am așezat în iarbă și am început să aruncăm cu pietricele în apă, să vedem care aruncă mai departe. Servieta, cu Tomuț cu tot, am pus-o alături. Tomuț a scos numaidecît capul afară și, văzînd cum una din pietre a pleoscăit pe luciul apei, o luă la fugă după ea.

Picioarele lui strîmbe se mișcau neîndemînatic, i se împleticeau în nisip. Ajungînd la malul apei doar cît să-și moaie labele în ea, se întoarse spre noi.

— Curaj, Tomuț, curaj, că nu te îneci!

Tomuț se hotări, intră în apă. Mai întii pînă la burtică, apoi pînă la gît, apoi de tot. Numai codița ciumpă i-a rămas la suprafață, repezită în sus. Ce făcu ce nu făcu el sub apă — nu știu. Doar atîta știu că, deodată, l-am văzut sărînd pe mal, tușînd și strănutînd de mama focului. Se vede treaba că se

apucase să respire sub apă și că aceasta i-a intrat pe nas și în gură. De piatra după care fugise a uitat, desigur...

Am luat atunci mingea lui Tomuț și am aruncat-o în lac.

Tare îi mai plăcea lui Tomuț să se joace cu mingea. Era distracția lui preferată. Mingea se izbi de luciul apei, se roti cîtăva vreme, apoi se opri. Stătea neclintită pe apă ca pe dușumeaua de acasă.

Tomuț își recunoscu jucăria și nu-l răbdă inima — fugi ca din pușcă după ea. Alerga scheunînd, cu ochii la minge.

Numai că de data asta nu-și mai cufundă nasul în apă.

Merse cît simți fundul apei sub picioare, apoi o porni înot. Ajungînd la minge, o înhăță cu dinții și se întoarse cu ea la mal, vesel nevoie mare.

Așa a învățat Tomuț să înoate.

PĂȚANIA LUI TOMUȚ

Pe vremea cind Tomuț era doar un cățelandru de-o șchioapă, l-am luat cu mine la vânătoare.

Să se învețe cu treaba asta de mic, că nu strică.

Și am ieșit amândoi în cîmp. Tomuț prinse a alerga după fluturi, după libelule. Sărea după greieri. Lătra la păsărele. Numai că nu izbutea să prindă nimic, toate îi zburau de sub nas. Alergă el cît alergă, pînă căzu de oboseală cu botul într-un mușuroi și adormi. Ce vreți, era încă tare mic. Mi-a fost milă să-l trezesc.

Să fi trecut cam o jumătate de oră. Apăru un bondar. Se rotea bîzîind, la o palmă de urechea lui Tomuț.

Tomuț, deschise ochii. Se suci somnoros, se uită în jur — oare cine-i tulbură somnul? Pe bondar nu-l văzu, în schimb zări o vacă și dădu buzna spre ea. Vaca păștea tare departe de el și de aceea îi păru lui Tomuț din cale afară de mică, poate de mărimea unei vrăbii.

Se ducea Tomuț glonț, cu coada-n vînt, drept spre vacă, s-o dea gata, nu alta! Nu mai văzuse pînă atunci un asemenea animal ciudat. Căci ciudat era, într-adevăr. Pe măsură ce Tomuț se apropia, animalul creștea tot mai mult. Acum nu mai era cît vrabia, ci de mărimea unei pisici. Tomuț își mai încetini goana, căci din pisică vaca crescuse cît o capră. Aici, pe Tomuț îl cuprinse frica. Se opri la oarecare distanță și prinse a mirosi aerul: ce soi de animal o fi acesta, ce minunăție se întîmplă?

Deodată, vaca dădu din coadă și se clinti din loc — o înțepase, desigur, vreo insectă.

Iar Tomuț o rupse la fugă înapoi, cu coada-ntre picioare!

De atunci ocolea vacile cale de o poștă.

WISELE LUI TOMUȚ

Se întâmplă uneori ca Tomuț să scîncească în timpul somnului, ba chiar să latre cu ochii închiși, alteori să dea din lăbuțe de parcă ar fugi cine știe unde.

Copiii mă întreabă:

— De ce latră Tomuț? Că doar a adormit!

— Fiindcă visează, le răspund eu.

— Ce anume visează?

— Se vede treaba că are și el visele lui de ciine — vise cu vînătoarea, cu animale și păsări sălbatice. Oamenii au alte vise.

— Foarte interesant! exclamă copiii.

S-au adunat grămadă în jurul lui Tomuț și îl privesc cum doarme.

Deodată, acesta începe să latre încetisor, cu glas subțirel.

Îi întreb pe copii:

— Ei, puteți să ghiciți ce visează acum Tomuț?

— Putem, răspund copiii. Tomuț a văzut în vis un iepuraș.

Peste câțiva timp Tomuț începe să miște din lăbuțe.

— Acum Tomuț a luat-o la fugă, spun copiii.

— După cine?

— Cum după cine, ca să scape de capră... A dat peste ea și capra vrea să-l ia în coarne.

Peste puțin Tomuț începu să mîriie supărat, să latre ceva mai tare.

— Trezește-te! strigară copiii. Trezește-te, Tomuț! Are să te mănînce!

— Cine are să-l mănînce? îi întreb.

— Ursul, cine altul! Tomuț vrea să se ia la trîntă cu el, iar ursul e ditai namila! N-o să-l poată răzbi pe urs...

TOMUȚ IESE BASMA CURATĂ DINTR-O ÎNCURCĂTURĂ

Lui Tomuț nu-i place să-și rîdă cineva de el. Pe loc îi întoarce spatele și face pe supăratul.

Mai tîrziu a învățat să se prefacă cum că gluma, chipurile, n-a fost făcută pe socoteala sa, ci a altuia.

Într-o zi, Tomuț a dat peste o cloșcă cu puișori. S-a apropiat de ea, a dat să miroasă puii.

Numai că cloșca a făcut un tărăboi, să te ții! A sărit în spinarea lui Tomuț și, mină!

Galopează cloșca de-a călare pe Tomuț, cloncâne și-l ciupește zdravăn cu clonțul.

Parcă o auzi cum îi zice:

„Na, na, netrebnicule, asta ți-i educația?! Îți arăt eu ție! Îți arăt eu ție! Să nu te mai prind la puișori!”

Deși jignit amarnic de o asemenea comportare, Tomuț nu voi să dea prilej de ris celorlalți. De aceea se prefăcu pe loc că nu pe el îl ocărăște și-l scarmănă cloșca cu clonțul, că el, vezi bine, n-are nici un amestec în treaba asta. Văzîndu-l cumîntît, cloșca sări din spinarea lui Tomuț și se întoarce la puii ei.

NIKITA E DOCTOR

Nikita îi spune lui Tomuț:

— Stai cuminte, Tomuț, am să te doftoricesc îndată.

Îmbracă Nikita un halat alb, închipuit dintr-un cearșaf, își pune pe nas niște ochelari, iar drept stetoscop pentru ascultat bolnavul ia o trîmbiță veche de tinichea. Iese din odaie și ciocănește la ușă, chipurile a venit doctorul în vizită. Se șterge cu un prosop pe mîini, cică doctorul s-a spălat...

Face apoi o plecăciune în fața pacientului Tomuț și-i spune:

— Bine te-am găsit, tinere! Se pare că ești cam bolnăvior matală. N-ai vrea să-mi spui și mie unde te doare?

De bună seamă, Tomuț tace milc și doar mișcă ușurel din coadă:

„Iertare, nu știu să vorbesc.”

— În cazul acesta culcă-te, tinere, să te ascult, zice doctorul Nikita.

Și îl întoarce pe Tomuț cu burtica în sus. Apoi lipește de ea stetoscopul și vrea să-l asculte...

Dar Tomuț — haț pe doctor de ureche!

— Așa, care va să zică, muști! se revoltă Nikita, speriat. Îl muști pe doctor, hai?

Supărat, îi ridică lui Tomuț o labă și-i pune termometrul, adică creionul care ține locul acestuia.

Numai că Tomuț nu se lasă cu una cu două să i se ia temperatura. Dă din labe, se zbate cu desperare. Atunci doctorul îi spune pacientului său:

— Stai cuminte, deschide gura și spune: a-a-a. Apoi ai să-mi arăți și limba.

Voi să-i vadă limba, dar Tomuț nici gînd să i-o arate, schiaună de mama focului...

— Am să-ți prescriu, tinere, un medicament, zice doctorul, și am să te învăț să te speli pe dinți. Văd că ești cam dezordonat, nu-ți place să te speli.

Zicînd acestea, Nikita luă periuța sa de dinți, și tocmai se pregătea să-l învețe pe pacient cum devine treaba asta cu spălatul, cînd pacientul — haț! periuța în bot și, țuști! cu ea în curte sub gard, unde o făcu bucăți-bucățele.

— Ești un prostănac, Tomuț! strigă după el Nikita. Nu așa se joacă de-a doctorul și pacientul!

Nicicînd n-a mai vrut Tomuț să învețe jocul acesta.

URSULEȚII

Niște vânători au găsit în pădure doi ursuleți. Ursuleții erau atît de mici, încît i-au adus într-o singură căciulă.

I-au predat pe amîndoi Ivanovnei, al cărei soț descoperise birlogul cu pricina.

Femeia i-a dus în izbă și i-a băgat sub laviță, unde a așternut un cojocel. Era un locșor cald, ferit de curent.

Apoi le-a făcut două biberoare. A turnat lapte cald în două sticlute, le-a astupat la gură cu niște cirpe curate, și gata.

Cît era ziulica de mare, cei doi ursuleți ședeau tolăniți în culcușul lor, cu sticlutele în brațe. Mai trăgeau un pui de somn, mai trăgeau plescîind din limbă cîte o înghițitură de lapte, și creșteau vîzînd cu ochii.

La început nu se încumetau să plece de pe cojocel, apoi prinseră curaj. O porniră mai întîi tîrîș pe dușumea, apoi de-a bușilea șontic-șontic, apoi de-a tumba — tot mai departe și mai departe de culcuș.

Crescînd, deveneau mai îndrăzneți.

Dar, într-o zi, unul din ursuleți mai că era să moară de spaima ce-o trăsese din pricina unor găini. Afară se lăsase un ger de îngheța corbul în zbor, de aceea gospodina aduse găinile în izbă ca să nu pățească la fel. De cum le aduse, ursulețul despre care-i vorba se rostogoli de sub laviță ca să le vadă mai de aproape. Cocoșului atîta i-a trebuit. Într-o clipă era asupra lui, și dă-i! Dă-i și omoară-! Cu ciocul îl ciupea, cu pîntenii îl bătea și nici că-l lăsa.

Striga ursulețul ca din gură de șarpe, neștiind ce să facă să scape de vrăjmaș. Cu lăbuțele amîndouă, ca un om, își acoperise ochii și striga. Abia l-au scăpat de cocoș, de clonțul și ghearele acestuia. L-au luat în brațe, dar vrăjmașul de cocoș sărea după el ca un ciîne. I se părea că prea puțin l-a scărmanat... După aceea, trei zile n-a mai ieșit bietul ursuleț de sub laviță. Credeau toți că și-a dat duhul, dar nu, a scăpat cu bine.

Spre primăvară ursuleții s-au mai înălțat, s-au făcut mai voinicuți. În vară erau cît ditai motanul, apoi cît un cățelandru mai măricel. Și ce poznași erau! Ba dădeau iama prin oalele gospodinei, ba-i ascundeau furca pentru oale, ba-i stîrneau puful de prin perine, de plutea prin toată casa. Tot sub picioarele femeii își găseau de lucru și se zbenguiau, de nu mai putea din pricina lor.

Așa încît Ivanovna începu să-i mai alunge din izbă.

Jucați-vă, afurisiților, pe uliță! le-a zis. Acolo puteți face pozne cît vă încape pielea. Stricăciuni mai mari n-aveți cum pricinui, iar de ciini o să vă apărați cu labele sau o să vă ascundeți cum știți voi.

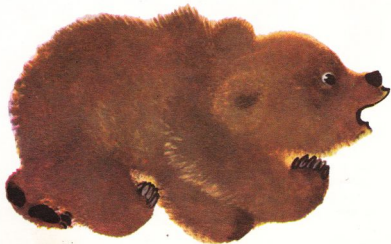
Astfel au început ursuleții să-și petreacă vremea pe-afară. În pădure nici prin gînd nu le dădea să fugă.

Gospodina Ivanovna le ținea loc de ursoaică-mamă, iar izba le era birlog. Dacă-i supăra sau îi speria cineva, fugeau numaidecît în casă și se ascundeau sub laviță, pe cojocelul lor.

Gospodina îi întreba uneori:

— Ce poznă ați mai făcut pe-afară, năzdrăvanilor?

Tăceau chitic amîndoi, că doar nu știau să vorbească, și se ascundeau unul în spatele celuilalt, clipind șiret din ochișorii lor căprui.

Ivanovna le mai dădea cite una la spate, fiindcă știa că pozna e gata făcută.
Așa și era.

Nu trecea o oră că și apăreau în ușă vecinii, cu jalba:

— Fiarele tale, Ivanovna, mi-au pus pe fugă toți puii din curte. Trebuie să alerg prin tot satul acum, ca să-i adun.

— Joiana noastră nu mai dă lapte de ieri. I-a pierit laptele după sprietură trasă cu afurisirile tale de sălbăticuini.

— De frica lor, oile noastre nu mai intră în țarc...

Și altele, pozne peste pozne.

A plesnit din palme biata Ivanovna:

— Of, de s-ar îndura odată careva să-mi ia urșii ăștia de pe cap! Nu mai pot de cite pățimesc cu ei!

Intr-una din zile am plecat la vânătoare și am poposit în satul acela. Oamenii mi-au povestit despre cei doi ursuleți. M-am dus să-i văd.

Dînd cu ochii de Ivanovna, am întrebat-o:

— Unde-s ursuleții tăi?

— Zburdă pe-afară, îmi răspunse ea.

Ies în curte, mă uit prin toate ungherele — nimic, nici urmă de ursuleți.

Dar, deodată — păzea! — la o palmă de nasul meu trece vîjîind, de sus, o cărămidă și, zdup în pămînt!

Am sărit în lături, m-am uitat spre acoperiș. Poftim, unde erau ursuleții!

Ședeau amîndoi pe coama casei și își făceau de lucru cu coșul de fum: îl desfăceau cărămidă cu cărămidă... Luau apoi cărămizile și le dădeau drumul în jos, pe panta de șindrilă a acoperișului. Ele alunecau fișiiind, iar ursuleții aplecau capetele într-o parte ca să asculte fișiiitul acesta, căci tare le mai plăcea. Unul din ei scoase chiar limba de plăcere, ascultînd.

Ivanovna i-a alungat numaidecît de acolo și le-a tras cîteva, ca să țină minte.

Numai că în seara aceleiași zile mai veniră niște vecini cu jalba: ursuleții au mai stricat coșurile încă la vreo trei case, ba chiar le-au astupat cu cărămizi. Cînd au dat gospodinele să aprindă focul în sobe, fumul, neputînd răzbi prin coș, a prins a năvăli valuri-valuri în casă...

Iată ce pozne făceau ursuleții.

CÎND ȚI-E FOAME, ÎNVEȚI SĂ VORBEȘTI

Ania era pictoriță și tare îi mai plăceau păsărelele. Toți cunoscătorii știau asta și îi aduceau în dar tot felul de zburătoare. Ba o stăncuță, ba o coțofană mică. Cineva i-a adus odată un graur.

Numai că graurul acela era pui. Nu știa nici să zboare, nici să mănînce singur. Avea niște aripioare scurte, răsfirate într-o parte și alta, un cioculeț galben. Deschidea ciocul, dădea din aripioare și cerea să i se pună ceva de mîncare în cioc. De înghițit, știa și singur să înghiță.

Ania îl hrănea zicînd:

— Ți-e foame, hai! Ți-e foame!

După ce îl sătura bine, se ducea la treburile ei.

Dar abia se apuca de treabă, că iar îl auzea pe graur țipînd de foame. O chema iar.

— Ești un rău, îi spunea Ania. Nu mă lași să lucrez. N-am timp de tine, mîncăciosule! Ești un rău!

Și iar îi dădea de mîncare, ba îmbiindu-l înțelegătoare cu: „Ți-e foame, hai! Ți-e foame!” ba muștrîndu-l supărată: „Ești un graur rău! Ești un rău!”

Și iată că graurul învăța să vorbească.

Intr-una din zile, aducîndu-i hrana, numai ce-l auzi:

— Foa-me! Foa-me!

Tare să mai miră Ania!

De atunci, nici că mai ciripea în păsăreasca lui, ci îndată ce i se făcea foame, îl auzea zicînd:

— Foa-me! Foa-me!

Iar dacă era lăsat să aștepte prea mult, striga supărat:

— Ești un rău! Ești un rău!

Odată, Ania picta în fața ferestrei, iar graurul se învîrtea în preajma ei. Ba se uita ce face dinsa, ba ciugulea vopseaua, ba încerca să-i fure creionul. Într-un cuvînt, n-o lăsa o clipă în pace.

Ania deschise fereastra și îi spuse:

— Du-te și te mai plimbă pe-afară.

Și graurul zbură pe fereastră în curte.

Ania picta mai departe, dar cu un ochi îl urmărea pe graur, să vadă ce are de gînd să facă.

În curte sînt tot felul de lucruri vrednice de interes.

Iată, aude graurul un ciripit venind de aproape. O vrabie își hrănea puișorii. I se făcu și lui foame.

Veni în zbor lingă vrabie, își răsfiră aripioarele, deschise ciocul și strigă:

— Foa-me! Foa-me!

Vrabia îi dădu un clonț în frunte și își luă zborul.

— Ești un rău! Ești un rău!
Omul se sperie, desfăcu palma și scăpă pasărea din mină.
Venind acasă, povesti tuturor ce minunăție văzuse: Auziți, o pasăre care să
vorbească omenește!
Aflind cele întâmplate, vecinii o înștiințară pe Ania.
Și, împreună cu ea, porniră în căutarea graurului.
Văzîndu-și stăpîna, graurul se burzului la dînsa:
— Ești un rău! Ești un rău!
— Mie, rîse Ania, ai interesul să-mi spui doar „Foa-me! Foa-me!”

Apăru și motanul Valentin, din vecini. Traversa liniștit curtea. Graurul îi aținu calea. Țopăia în fața motanului strigînd:

— Foa-me! Foa-me!

Trebuie spus că în ajun motanul Valentin mîncase bătaie fiindcă se luase după niște pui, așa încît nu mai avea ochi să vadă o pasăre.

Supărat că nu i se dă nici o atenție, graurul se duse la dulăul curții.

CUPRINS

DE CE L-AU PORECLIT PE MUSTATEL . . .	5
MUSTATEL	8
MAMA CREDE CA MUSTATEL E INCA MIC . . .	13
DE CE MUSTATEL NU MAI VINEAZA PASARI . .	17
COTOFANA	34
PUFUȘOR ȘI PASARELELE	36
PUII DE VULPE	38
TOMUT	40
CUM A ÎNVAȚAT TOMUȚ SA ÎNOATE	42
PAȚANIA LUI TOMUT	44
VISELE LUI TOMUT	47
TOMUȚ IESE BASMA CURATA DINTR-O . . .	48
INCURCATURA	51
NIKITA E DOCTOR	58
URSULEȚII	
CIND ȚI-E FOAME, ÎNVEȚI SĂ VORBESTI . .	

Dulăul dormea, sforăind ușurel.

Sub nasul său se afla strachina cu mîncare, iar pe strachină se preumblau niște muște.

Graurul n-a învățat încă să prindă muștele, iar mîncarea dulăului nu-i era pe plac.

Se opri deci lingă nasul acestuia, strigînd:

— Foa-me! Foa-me!

Cîtăva vreme dulăul își văzu de somnul său, apoi deschise ochii și — ham!

Tare se mai sperie graurul.

Își luă zborul, țipînd:

— Ești un rău! Ești un rău!

Vecinii care veneau pe la Ania obișnuiau să aducă și cite ceva graurului ei.

Se minunau că pasărea a învățat să vorbească, voiau s-o audă și dinșii.

Intr-o zi, veni la Ania o vecină:

— Unde ți-i graurul, că i-am adus ceva bun de mîncare.

Ania îl strigă:

— Foa-me! Foa-me! Unde ești, mîncăciosule?

Graurul nicăieri.

Au început să-l caute — nu l-au găsit.

Iată ce se întîmplase cu el.

Începuse să plouă, iar odată cu ploaia răbufnise și o pală de vînt. Graurul se plimba în vremea asta prin curte. Vîntul răscolea și învrtețea pe sus nisipul, frunzele, crenguțele uscate. Graurul se sperie și își luă zborul. Nu spre casă, nici spre vre-o curte vecină sau spre pădure. Ci, orbește, încotro vedea cu ochii. Peste un timp coborî pe o cărare. Nici el nu știa unde se află. Fără îndoială că s-ar fi rătăcit și ar fi uitat drumul înapoi, dacă nu dădea un trecător peste el.

Mergînd pe cărare, acesta văzu pasărea care nu se clintea din loc și îl lăsa să se apropie.

Ce-și zise omul: „Îl prind, îl duc acasă și îl pun într-o colivie ca să-mi cînte“.

Iar graurul — sfîrr! și i se așeză pe pălărie. Omul puse numaidecît mîna pe el. Iar graurul, de colo:

